

Leernetwerk Zorgzame Buurten:

‘alleenstaanden in de buurt’

Webinar 12 maart 2026

VVSG

Alleenstaanden vs. mensen in eenzaamheid

Waarom focus op alleenstaanden / singles?

- Groeiend aantal alleenstaanden | alleenwonenden
 - Alleenwonenden
 - Alleenstaande ouders
 - Samen ongeveer 45% van de *huishoudens*
- Bezorgdheid Vlaamse overheid > gelijke kansen voor alleenstaanden
- Proberen zicht te krijgen op noden, drempels die alleenstaanden ervaren en extra risico's die ze lopen op tal van levensdomeinen
- Remedies voorstellen, ontwikkelen, en testen
 - Praktijken
 - Nieuwe dienstverleningsvormen

Inzichten in mogelijke drempels voor de alleenstaanden

- Eenzaamheid & sociaal isolement
- Beperkt vangnet, minder ondersteuning & mantelzorg
- Beperkte intimiteit & relationele nabijheid
- Geen gedeelde verantwoordelijkheid: alles komt op één schouder
- Maatschappelijke druk of stigma
- Financiële druk
- Huisvestingsproblemen
- Gezondheidsrisico's en beperkte zorgtoegang
- Beperkte mobiliteit en bereikbaarheid
- Discrete uitsluiting in vrije tijd en dienstverlening

Inzichten in mogelijke drempels voor de alleenstaanden

- Niet alle alleenstaanden ervaren deze drempels, toch is het verhoogd risico een aanleiding om aandacht te hebben voor deze groep.

Waarom dit **ook** een zaak is voor lokale besturen?

- Verminderde sociale cohesie en maatschappelijke betrokkenheid
- Hogere druk op publieke diensten en zorgvoorzieningen
- Laattijdige detectie en onzichtbare uitsluiting
- Demografische en ruimtelijke uitdagingen
- Beperkte werkflexibiliteit en druk op opvangvoorzieningen

Wat kun je als lokaal bestuur doen voor alleenstaanden?

- Breng alleenstaanden in beeld
- Veranker het thema in beleid
- Werk met beproefde instrumenten
- Stimuleer partners in het lokale netwerk
- Herbekijk financiële drempels
- Communiceer inclusief en bewust

Dus...

... verbinding vergemakkelijken

De basisdoelstelling = inclusief en menselijk werken

Via 3 assen:

- Alleenstaanden bereiken
- Alleenstaanden versterken en/of ondersteunen (persoon)
- Aanbod voor alleenstaanden verbreden en toegankelijker maken (systeem)

Het kantelmoment: wat is een kantelmoment?

Een kantelmoment is een **ingrijpend moment dat gepaard gaat met verschillende vragen of problemen**; die mogelijks niet (meteen) opgepikt worden.

Door in een vroeg stadium **proactief contact** op te nemen, kunnen mogelijke signalen snel opgepikt worden en kan er een antwoord gevonden worden op mogelijke knoep (preventie).

Een kantelmoment in het leven van een alleenstaande wordt door een bestuur of organisatie aangegrepen als moment om **warm contact** te maken. Rol LDC!!

Het bestuur of de organisatie neemt zelf actief contact op rond het kantelmoment.

Dit is in de vorm van een warm gesprek waarin gepraat en geluisterd kan worden, oplossingen kunnen worden geboden of waarna kan doorverwezen worden.

Het kantelmoment: wat is een kantelmoment?

- Overlijden partner of andere familieleden, vrienden
- Echtscheiding
- Verhuis
- Kinderen uit huis
- Plotse diagnose

Het kantelmoment: hoe pak je het aan?

Opbouw: kantelmoment, proactief contact, open gesprek, toeleiding naar bestaande dienstverlening

Ervaren meerwaarde door de alleenstaande:

- Het gevoel dat er iemand voor hun is/warm onthaal
- Vindt het aangenaam te weten dat ook 'de gemeente' bekommerd is om de persoon
- Kan zijn hart luchten tegen een 'vreemde'
- Kennis van de beschikbare dienstverlening
- Kan terecht bij iemand ter verdere ondersteuning (administratie, informatie, ...)

Contact na kantelmoment

Betrek tijdig de juiste diensten en partners

Zorg ervoor dat je vanaf het begin de betrokken diensten inschakelt, zoals burgerzaken, de verantwoordelijke van het lokaal dienstencentrum (LDC),... Zij kijken en denken mee en zijn onmisbare partners in dit proces.

Wettelijke basis voor gegevensuitwisseling

Voor een uitwisseling tussen gemeente en OCMW is steeds een wettelijke basis vereist. Er bestaat geen (nog niet) wettelijke of decretale regeling die dit op bovenlokaal niveau regelt, voor lokale besturen.

Ook voor LDC's is de regelgeving op dit punt niet strikt bepaald.

Waar kan je alles terugvinden na vandaag?

- [Kennispagina VVSG](#) (voorlopig enkel VVSG-leden)
- Nieuwsbrieven Vivel en VVSG
- Graag meer info? Vragen? samenleven@vvsg.be
sofie.vermeersch@vvsg.be